

Een voorbeeld van een Voorbeeldplan

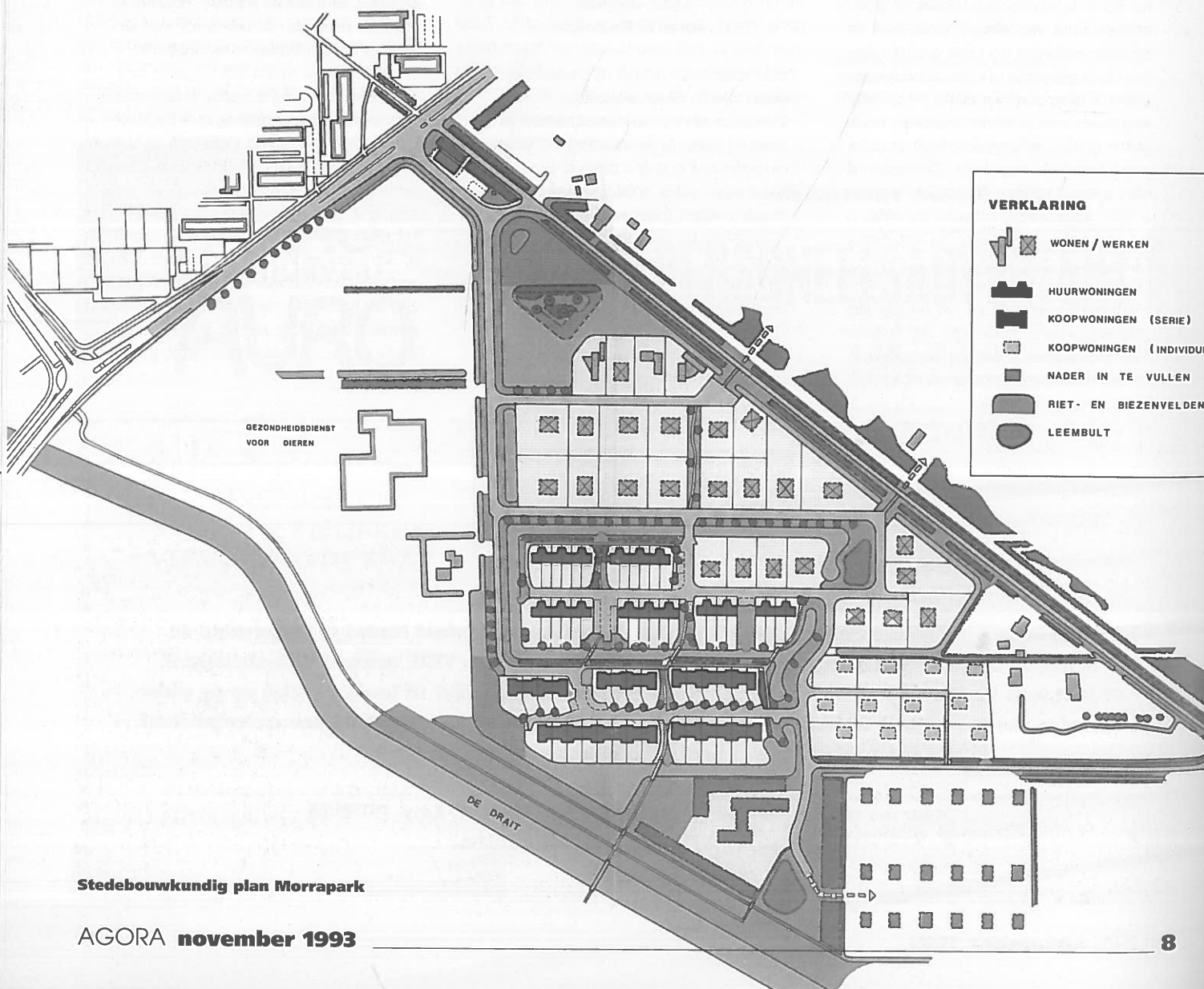
LOKALE INITIATIEVEN LEIDDEN TOT HET MORRAPARK IN DRACHTEN

In 1989 werd op initiatief van de RijksPlanologische Dienst het project Voorbeeldplannen Vierde Nota gestart. Het doel van het project is om bij burgers, bedrijven, overheden en organisaties ideeën te werven voor de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving, en deze uit te werken tot een realiseerbaar plan. Een van de vijf thema's van het project heeft een duidelijke milieu-ambitie. Vanuit deze doelstelling is bijvoorbeeld onlangs in Drachten het voorbeeldplan Morrapark gerealiseerd.

Voordat aan de minister van VROM wordt geadviseerd om een plan uit laten werken, wordt een inzending getoetst aan de strenge criteria van de selectiecommissie van de RijksPlanologische Dienst (RPD). Indien een plan wordt goedgekeurd, dan levert de RPD ook de benodigde financiële armslag. Het proces van uitwerking wordt ondersteund door een medewerker van de RPD en een extern adviseur. Daarnaast neemt de RPD de publiciteit rond de uitwerking ter hand, waarbij het informeren en stimuleren van de betrokken burgers, bedrijven, overheden en organisaties centraal staat.

De RPD streeft er naar dat de betrokkenen meer gaan communiceren, om zo te komen tot een verbetering van het 'product' leefomgeving.

De vraagstelling bij het milieuthema luidde: "Hoe kan op basis van het kringloopprincipe de zorgvuldige omgang met energie, grondstoffen, water en afval, gecombineerd met een multi-functionele ruimtelijke inrichting, leiden tot een doelmatiger gebruik en een betere vormgeving van de ruimte?" In totaal kwamen 66 inzendingen binnen met betrekking tot dit thema. Daarvan werden negen ideeën

Stedebouwkundig plan Morrapark

geselecteerd om te worden uitgewerkt tot voorbeeldplan.

AMBITIEUS

Het door de gemeente Smallingerland en de provincie Friesland ingezonden idee "Milieu als ambitie, milieubewust bouwen, wonen en werken in het Morrapark in Drachten" was een van de negen inzendingen die werd geselecteerd om te worden uitgewerkt tot voorbeeldplan. Het plan is inmiddels gerealiseerd.

De bedoeling van het plan Morrapark was om een wijk aan te leggen, die in al zijn aspecten zo milieubewust mogelijk opgezet is. Daarnaast heeft het plan ook de ambitie om paal en perk te stellen aan de nog steeds groeiende energiebehoefte voor mobiliteit en huis-, tuin-, en keukengebruik.

Het idee voor de aanleg van een milieuvriendelijke wijk werd concreet toen vier zelfstandige ondernemers een bouwplan indienden. Dit moest plaats bieden aan wonen en werken op een plek aan de rand van Drachten. Het bouwplan sloot goed aan bij de milieu-ambities van de gemeente Drachten en de provincie Friesland.

BEDRIJFJES

De plannen voor het plan Morrapark werden uitgewerkt via een stuurgroep. Opmerkelijk hierbij was dat vanaf het begin de bouwers en milieudeskundigen zitting in de stuurgroep hadden. Hierdoor konden zij van meet af aan constructief meedenken. De taak van de stuurgroep was om mogelijke alternatieven te bekijken en om uiteindelijk de milieumaatregelen vast te leggen in een bestemmingsplan. Vervolgens werd het aspect milieu gesplitst in thema's: bodem, groen en oppervlaktewater; verkeer; bouwmaterialen; energie; drinkwater; voedsel en afval. Via een puntensysteem werden deze

thema's geïnclassificeerd.

De uitwerking van het milieuthema in het plan heeft op tweeërlei wijze richting gekregen. In de eerste plaats werd de nadruk gelegd op milieuvriendelijkheid in alle fasen van het bouwproces. Hierbij werd afgezien van de gangbare bouwpraktijk die vaak onzorgvuldig omgespringt met het milieu. Zo levert de bouw van elke woning circa tien kilo klein chemisch afval op en moet per jaar negen miljoen ton sloop- en bouwafval worden verwerkt.

In de tweede plaats stond een veelzijdig woonmilieu voorop: kleinschalige milieuvriendelijke bedrijfsactiviteiten met daaraan gekoppeld wonen bij het bedrijf en wonen in diverse woningtypen. In totaal gaat het om zo'n 75 woningen.

BIEZENVELDEN

De uitwerking van het milieuthema in het plan Morra Park beperkt zich niet alleen tot het bouwen en wonen. Evenzoveel aandacht werd gegeven aan het stedenbouwkundig plan. Van alle milieumaatregelen die voorgesteld worden in het stedenbouwkundig plan, is de manier waarop de rol van het 'water' in de wijk is uitgewerkt het meest opvallend. De waterhuishouding in de wijk is een gesloten systeem: in principe komt er geen (vuil) buitenwater in de wijk. Het afvalwater wordt naar een zuiveringsinstallatie geleid en het regenwater stroomt via slootjes naar opvangvijvers. Hier zorgen biezenvelden voor de zuivering van dit gering verontreinigde water. Een windmolen pompt het water door de wijk, zodat al het water regelmatig de biezenvelden passeert. Pas bij grotere regenval stroomt regenwater af naar het oppervlaktewater.

De vervuiling wordt verder tegengegaan door een gerichte materiaalkeuze. Zo worden geen zinken dakgoten en plastics gebruikt, en is het asfalt vervangen door grasklinkers. Tot slot is er een aantal

beheersmaatregelen die een actieve betrokkenheid vragen van de gemeente en de bewoners van de wijk.

MUURVERWARMING

In de bouwconstructie ligt de nadruk op energiebesparing. Naast de maatregelen die zich reeds in de praktijk hebben bewezen, is ook een aantal nieuwe ideeën uitgewerkt, zoals muurverwarming. Bij de koopwoningen grenst de woonkamer aan de zonne-serre. De warme lucht die overdag naar de nok van de serre stijgt, wordt afgezogen en ingeblazen in de ankerloze spouwmuur tussen de twee huizen. Deze muur geeft vervolgens de warmte weer af. Hierdoor is slechts twee- à driehonderd kubieke meter gas per jaar nodig voor huisverwarming. Deze hoeveelheid staat in schril contrast met de 1200-1800 kubieke meter in 'doorsnee' huizen. Daarnaast wordt in enkele woningen het grondwater als warmtebron voor huisverwarming gebruikt. Een andere winstpost is de hoge rendementsketel met een zonneboiler (zonnecollector met opslagvat), waarmee ongeveer de helft van het gasverbruik voor warm tapwater wordt bespaard.

Het plan Morrapark is een voorbeeld van een succesvol Voorbeeldplan Vierde Nota. Het vermijden van dwang door voorschriften, en het aanmoedigen van eigen initiatief bleken van groot belang voor het succes van de wijk. Het Morrapark krijgt nu al veel reacties van andere gemeenten. Het beleid van de RPD om te stimuleren en te informeren lijkt zeker wat het Morrapark betreft geslaagd.

JOHAN VAN DE VEN
Redactie AGORA

Dit artikel is gebaseerd op een gesprek met drs. E. van Uum, werkzaam bij de RPD, en op de brochure *Milieu als ambitie, milieubewust bouwen, wonen en werken in het Morrapark in Drachten* van de RPD.

(Advertentie)

E.P.D.M. Membranen - Pirelli systeem in rubber Een milieubewuste keus!

van Beek

Elastomere
afdichtings
systemen

Een waterdichte
belegging

Handels- en
Adviesbureau
van Beek B.V.
Heiweg 10
Postbus 199
6160 AD Geleen
tel 046-740625
fax 046-744448